

LEGISLATÍVNE PROSTREDIE PREPRAVY NEBEZPEČNÝCH VECÍ

Matej Babin¹

Kľúčové slová: preprava, nebezpečné veci, legislatíva, železničná doprava

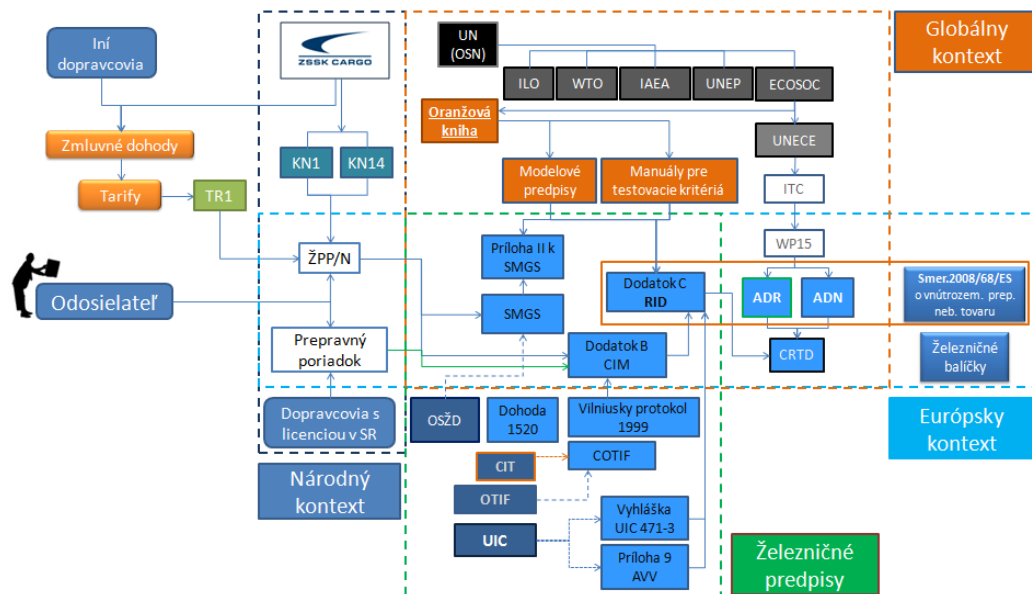
V Slovenskej republike platia zákony, ktoré implementovali úplne alebo majoritnú časť obsahu právnych noriem Európskej únie. Tým je garantovaný základný princíp EÚ pre voľný pohyb kapitálu, tovarov a osôb. Pre prepravu nebezpečných vecí platia len medzinárodné právne predpisy integrované a implementované do interných predpisov jednotlivých podnikov súvisiacich s prepravou alebo podpornou činnosťou. Pre zjednodušenie porozumenia platnosti noriem je potreba rozčlenenia legislatívneho prostredia na kontextové oblasti. Sú to štyri časti – globálny kontext, európsky kontext, národný kontext a kontext železničných predpisov. Globálny kontext predstavujú globálne právne poriadky väčšinou vo forme dohôd alebo zmlúv či členských povinností z toho vyplývajúcich. Túto činnosť riadi a koordinuje za Slovenskú republiku Ministerstvo zahraničných vecí, ktoré má všetky predmetné dokumenty v evidencii. Európsky kontext pozostáva predovšetkým z legislatívneho prostredia EÚ. Čiže schvaľovací a implementačný proces európskych noriem. Národný kontext tvoria zákony, nariadenia a vyhlášky príslušných ministerstiev či poverených orgánov, ktoré priamo takýmto spôsobom vytvárajú prirodzené prostredie pre podnikanie, obchodovanie atď. Poslednú oblasť tvoria železničné predpisy, ktoré sú priamym vyústením všetkých nadradených noriem a majú vykonávací charakter.

Z toho vyplýva, že všetky veľké globálne či kontinentálne organizácie sú priamo, alebo nepriamo zapojené do tvorby právneho rámca. Prepravca (odosielateľ) môže, ale aj nemusí spadať do národného kontextu (prepravy tranzitné a dovozné). V takom prípade vzniká potreba dispozície informácií o zákazoch dovozu alebo tranzitu nebezpečných vecí cez územie štátu plánovanej prepravy. Tok právnych poriadkov k odosielateľovi je nasledovný – prepravný poriadok dopravcu, ktorý je zostavovaný na základe zákona č. 514/ 2009 Z. z. o doprave na dráhach. V tomto zákone sa prelína smernica 68/2008/ES o vnútrozemskej preprave nebezpečného tovaru a smernica 59/2007/ES o certifikácii rušňovodičov

---

¹ Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta prevádzky a ekonomiky dopravy a spojov, matej.babin@fpedas.uniza.sk

a nariadenia platné pre osobnú dopravu. Zákon č. 514/ 2009 Z. z. definuje náležité podmienky, ktoré musí spĺňať prepravny poriadok. Slovenská republika je členský štát OTIF a členovia na valnom zhromaždení v Litve ratifikovali Vilniuský protokol 1999.

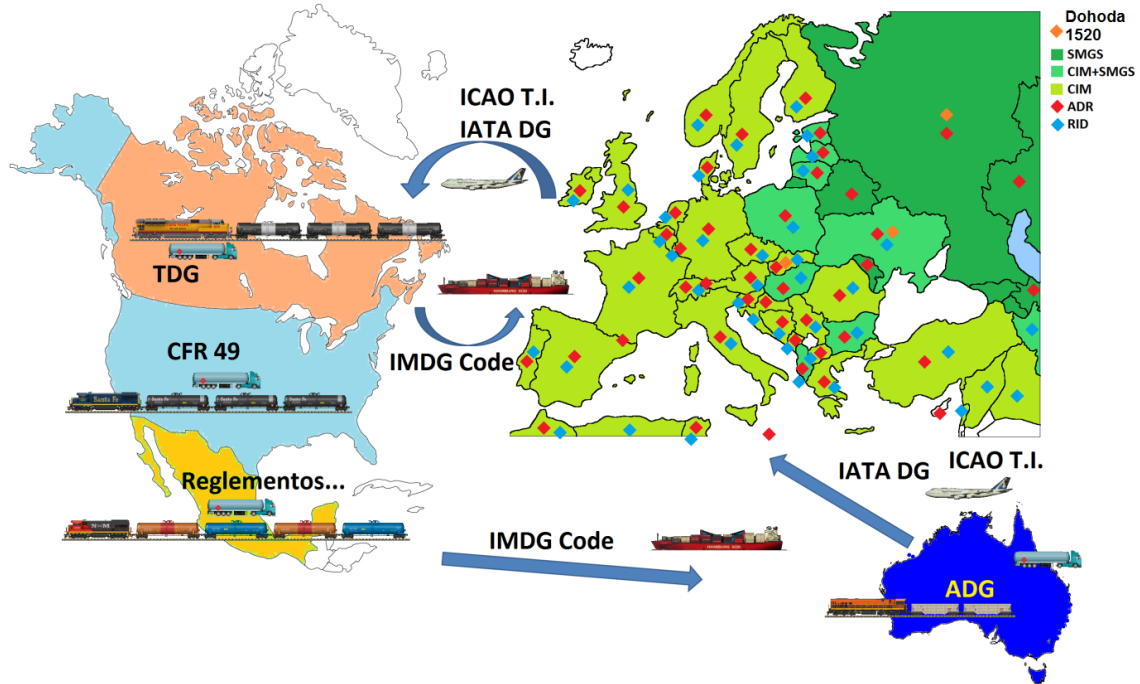

Obrázok 1 Schéma právnych poriadkov z pohľadu odosielateľa

Zdroj: autor

Protokol zmenil pôvodný COTIF z roku 1980, čím sa príloha C (RID) k Dohovoru zmenil na verejno-právny poriadok vedený ako dodatok C ku COTIF, čo spôsobilo väčšiu samostatnosť avšak ešte nie úplnú autonómiu od dodatku B JPP CIM. Na základe členstva v OTIF teda platí na celom území v SR COTIF a jeho dodatky. Dodatok A (CIV), dodatok B (CIM) a dodatok C (RID) v plnom rozsahu. Teda každý dopravca v SR je povinný dodržiavať v nákladnej doprave dodatku B (CIM) a C (RID) Dohody COTIF. CIM stanovuje všeobecné prepravné podmienky, ktoré sú predmetom prepravnej zmluvy a určuje poriadok pre prepravu nebezpečných tovarov (RID) za rozhodujúci pri preprave nebezpečných vecí po železnici. RID spolu s ADR ako aj príloha II k SMGS majú rovnakú štruktúru, ktorá vyplýva z Odporúčaní pre prepravu nebezpečných tovarov tzv. Oranžová kniha. Oranžová kniha má dve hlavné časti Manuály pre testovacie kritériá a Modelové predpisy. Oranžová kniha tvorí základ pre ďalšie predpisy a poriadky upravujúce prepravy nebezpečných vecí globálneho aj lokálneho charakteru. Právne poriadky platné pre prepravu nebezpečných vecí delegujú povinnosti kontroly dopravcom Vyhláškou UIC 473-1 Kontroly zásielok nebezpečného tovaru ako aj Prílohou 9 k AVV. Pre prepravy do a z krajín združených v OSŽD s územnou platnosťou dohody SMGS a na základe platnosti Dohody 1520 medzi SR, Ruskou Federáciou

a Ukrajinou, je možné zaistiť dovoz/ vývoz takýchto zásielok do/z predmetných krajín v tomto režime.

Obrázok 2 Územná platnosť právnych poriadkov

Zdroj: autor

Globálne	Všeobecne	OSN/ ECOSOC 	GHS 	Recommendations on the Transport of Dangerous Goods, Model Regulations 	Recommendations on the Transport of Dangerous Goods, Manual of Tests and Criteria 	New York
	Európa všeobecne	Primárna legislatíva zakladajúce zmluvy (Rímska zmluva...) kontrolné zmluvy zakladajúcich zmlúv zmluvy o pripojení ostatných štátov k EÚ	Sekundárna legislatíva nariadenia smernice rozhodnutia odporúčania	Dodatková legislatíva Legislatíva EÚ s ostatnými štátmi (3.krajiny) Rozvojové dokumenty Biele knihy, Zelené knihy....	Nar. 2008/68/ES o vnútrozemskej preprave nebezpečné	Smernice a nariadenia EÚ Brusel
	Železničná doprava	 44 členských krajín	RID 		Bern 	Príloha II k SMGS Varšava
	Pozemná cestná doprava	 46 členských krajín	ADR 		Ženeva 	Pre Rýn/ Dunaj ADN R ADN D ZKR Štrasburg
Platí len v Európe	Pozemná vnútrozemska vodná doprava (riečna)	 16 členských krajín	ADN 		Ženeva 	Pre Rýn/ Dunaj ADN R ADN D ZKR Štrasburg
	Medzinárodná osobná letecká doprava	 ICA0 T.I.: 191 členských krajín	Emergency Response Guidance for Aircraft Incidents Involving Dangerous Goods 	Technical Instructions (Annex 18) for the Safe Transport of Dangerous Goods by Air 	Montreal 	Montreal I-F-A-L-P-A The Global Voice of Pilots
Platí globálne na každom kontinente	Medzinárodná nákladná letecká doprava (všeobecná)	 IATA DGR: 240 členských aerolínií	IATA Dangerous Goods Regulations S3rd Edition 		Montreal Ženeva 	Montreal I-F-A-L-P-A The Global Voice of Pilots
	Medzinárodná nákladná nákladná doprava	 IMDG Code 158 členských krajín	Convention for the Safety of Life at Sea 	IBC Code (Construction and Equipment of Ships Carrying Dangerous Chemicals in Bulk) 	ISPS Code (The International Ship and Port Facility Security Code) 	London BC Code (Bulk Carrier)

Obrázok 3 Platnosť právnych poriadkov podľa druhov dopravy

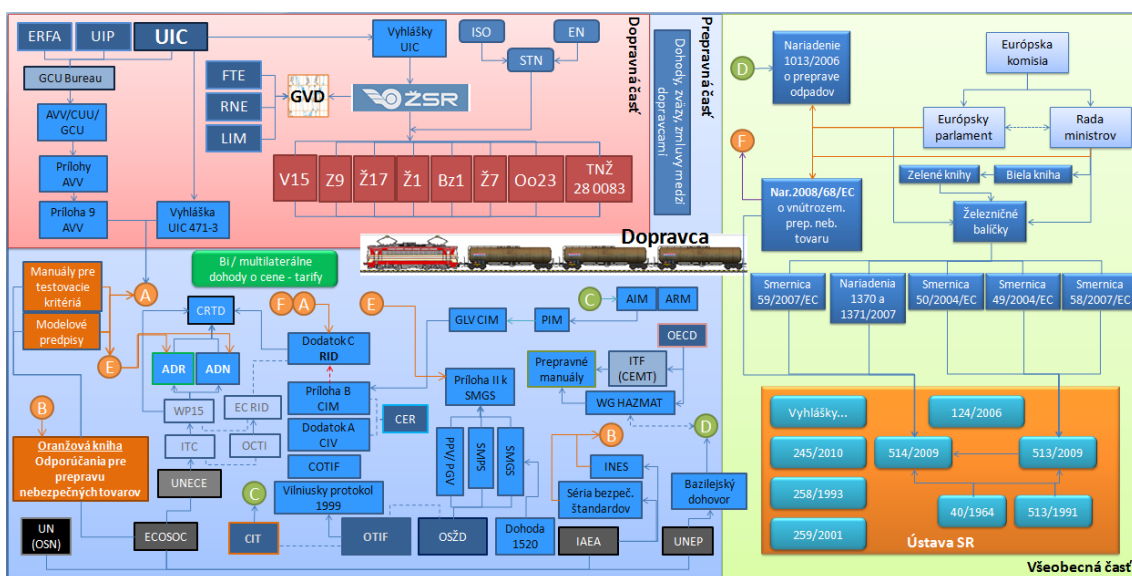
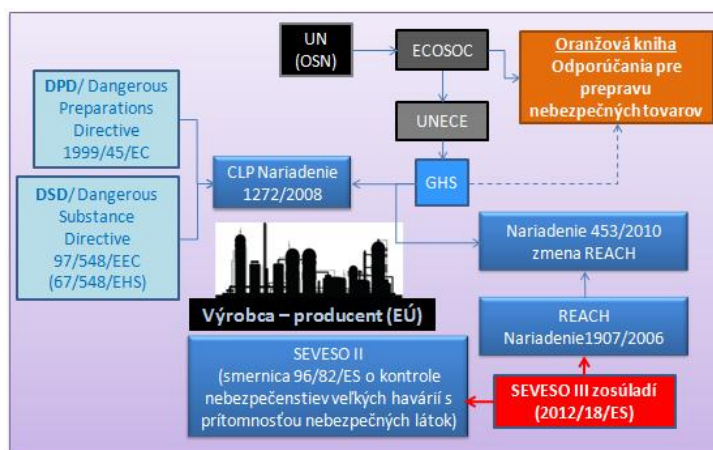
Zdroj: autor

Všeobecné pravidlá prepravy nebezpečných vecí

Každý prepravca pri preprave nebezpečných vecí musí podávať komplexné a kompletne informácie pre všetkých účastníkov prepravného procesu. Vždy musí disponovať príslušnou dokumentáciou pre prípad mimoriadnej situácie. Ku každému jednému produktu, ktorý bude predmetom prepravy musí byť na základe overených skutočností, postupov, metodík overených a certifikovaných laboratórií vydaná karta bezpečnostných údajov (KBÚ). Každá KBÚ má svoju predpísanú formu a štruktúru na podklade nariadenia REACH. Bod 14 sú informácie o preprave – tu sú uvedené názvy poriadkov alebo dohôd a príslušný UN kód alebo informácia o vylúčení prepravy. Ďalšia preprava sa realizuje na podklade príslušného poriadku alebo dohody. Pre prípady kombinovanej dopravy treba zachovať princíp rozhodnej dopravy – teda doprava s najväčšími obmedzeniami. Najcitlivejšie prepravy sú prepravy po oceánoch a moriach t.j. IMDG Code a prepravy leteckou dopravou IATA DGR alebo ICAO T.I. Podľa týchto pravidiel je možné realizovať aj prepravy cestnou dopravou ako aj železničnou. Železničná doprava má charakter najväčšej voľnosti predpisov, nakoľko pre prepravu cestných vozidiel postačujú ak dodržali podmienky ADR. Ďalšou dôležitou zásadou pri poriadku RID je zásada jazyka. Vždy má absolútnu prednosť a nadsadenosť jazyk francúzsky nasleduje nemecká verzia, potom anglická a na záver národný jazyk. Poriadok RID, príloha II k SMGS a dohoda ADR majú dvojročnú platnosť a každý nepárny rok sa opätovne prepracujú. Prechodné obdobie platnosti starého a nového poriadku/ dohody je 6 mesiacov, v tomto roku nastala zmena pri IMDG Code, ktorý má prechodné obdobie až 12 mesiacov. Ostané pravidlá prepravy sú už špecifické pre konkrétny druh dopravy ako aj nebezpečnú vec a podmienky jej prepravy. RID a ADR majú niekoľko totožných kapitol napr. identickú kapitolu zákaz spoločnej nákladky, ktorá sa vôbec nelíši.

Obrázok 4 Všeobecné zásady platnosti právny poriadkov regulujúcich prepravu nebezpečných vecí
Zdroj: autor

Obrázok 5 Schémy právnych poriadkov - hore platnosť poriadkov pre výrobcov (prepravca) a dolu platnosť poriadkov pre dopravcu Zdroj: autor

Zdroj:

- [1] Príloha 2 SMGS
- [2] SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2008/68/ES z 24. septembra 2008 o vnútrozemskej preprave nebezpečného tovaru
- [3] SMGS Dohoda o medzinárodnej železničnej preprave tovaru
- [4] Zákon č. 513/ 1991 Zb. Obchodný zákon
- [5] RID 2013 Poriadok pre medzinárodnú železničnú prepravu nebezpečného tovaru